

Prof. dr. MUSTAFA CERİĆ
reis ul ulema (1993–2012)

SREBRENICA BOSANSKI DUH IN BOŠNJAŠKA DUŠA

Srebrenica je mesto, v katerem je rojen srebrni človek – rojen je dobri Bošnjak. To je mesto, v katerem se je Bošnjak boril za svoje življenje. Mesto, v katerem je bil Bošnjak srečen, dokler ni prišel tisti, ki je mislil, da mu nihče nič ne more. Tisti, ki je rekel: „To je maščevanje!“, saj je mislil, da ga nihče ni videl in ne slišal. To je mesto, v katerem je bilo dopuščeno, da se nemočni ljudje preganjajo z lastne bosanske zemlje in se jih nedolžne ubije samo zato, ker so Bošnjaki – muslimani. Vendar je hudobnež pozabil, da ima človek dve očesi – da vidi. Da ima človek jezik in dve ustnici – da lahko govori. Da ima dve možnosti – ima svobodo, da lahko izmed dveh možnosti izbere eno – pot dobra ali zla. Srebrenica je od 11. julija 1995 več od mesta in veliko več od svojega imena. Srebrenica je mesto izpraševanja človeške vesti. Srebrenica je ime, ki danes kroži okrog sveta in prebujata zavest človeštva, ki se mora soočiti samo s seboj in med dobrim in zlim izbrati svoje dobro. Druge poti za človeštvo ni, če želi živeti v plodu svoje dobrote. Nisem prepričan, ali se zavedamo izziva tega srebrnega mesta – Srebrenice v Bosni. Ampak vem, da Srebrenica opominja. Srebrenica je opomnik za žive.

Srebreniške žene in matere so se v preteklih letih soočale z različnimi izzivi: zahtevale so pravico, da svoje najdražje pokopljejo v Potočarih, in osvoboditev mesta strašnega srbskega zločina genocida – zloglasne tovarne akumulatorjev v Potočarih, ki jo je domnevno privatizirala srbska oblast. Simbolno, vendar odločno so povedale, da pogajanja glede pokopališča za srebreniške šehide (žrtve vojne) in datuma kolektivnega pokopa (dženaze) niso mogoča. Mesto pokopališča je v Potočarih in datum kolektivnega pokopa je 11. julij. Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch je imel glede tega vprašanja pomisleke. Ni imel poguma, da bi z odločitvijo visokega predstavnika tovarno akumulatorjev osvobodil srbske uzurpacije. Niti ni imel dovolj poguma, da bi Potočare označil kot pokopališče za srebreniške šehide, žrtve srebreniškega genocida. Celotna pogajanja in urejanja glede pokopališča in tovarne akumulatorjev so bila na srebreniških materah in nas v Islamski skupnosti. Zaradi tega sem se z Wolfgangom Petritschem želel sestati v pisarni Urada visokega predstavnika. No, dobil sem negativen odgovor brez obrazložitve. Na takšno zavrnitev sem odgovoril z novim kratkim dopisom Petritschu, v katerem sem poudaril, da je Bosna moja domovina, kjer sem gostitelj jaz, kjer sem jaz tisti, ki sprejema in zavrača obiske, in ne on. V naslednji uri se je Petritsch že pojavil v moji pisarni. Sprejel sem ga, pogovarjala sva se. Pogovor je bil izredno težak, vendar je obrodil sadove. V pogovoru sem izrazil jasno zahtevo in pričakovanje, da naredi vse, kar je v njegovi moči, in omogoči, da se v Potočarih nemoteno opravi kolektivni pokop (dženaza). Začutil sem, da ga moja zahteva ni ganila, zato sem povzdignil glas in dejal, da je OHR sosterilec pri nadaljevanju genocida nad mojim narodom samo zato, ker smo muslimani. „Gospod Petritsch, vi ste katolik in zato razumete potrebe muslimanov v Bosni,“ sem dejal. Te besede so ga zelo vznemirile. Vprašal me je, kaj je treba storiti. Odgovoril sem mu, da je treba ustanoviti srebreniško fundacijo, ki bo skrbela za srebreniške šehide. Predlagal sem, da so ustanovitelji OHR, ameriško veleposlaništvo in mi, Islamska skupnost. Petritsch je moje sporočilo razumel in v zelo kratkem času je bila ustanovljena Srebreniška fundacija. Osebno sem si želel, da bi to bila nevladna in mednarodna fundacija z Madeleine Albright ali njej podobnimi v upravnem odboru. Vendar zaradi ozkoglednosti določenih domačih glav, ki so si želele „prilastiti“ srebreniško fundacijo, ima fundacija danes status državne ustanove z omejenim delovanjem samo na področju Potočarov in se ne sme pojaviti na primer v Banji Luki ali Prijedoru. Žal mi je zaradi tega, vendar je tako, kot je.

Petritscha je nadomestil Paddy Ashdown, ki je imel pogum, da stori tisto, česar ni naredil nobeden visoki predstavnik. Skupaj z ameriškim veleposlanikom Cliffordom Bondom, velikim prijateljem Bosne, je oživel Srebreniško fundacijo ter storil vse, da je Spominski center v Potočarih to, kar je danes. Prav tako je storil to, da je kolektivni pokop v Srebrenici vsakega 11. julija v središču svetovne in politične javnosti.

Vsi ljudje dobre volje, nazadnje tudi Bošnjaki, so se obvezni boriti proti zlu in zlim ljudem. Muslimani, judje in kristjani si delijo ogromno duhovno dediščino, ki izhaja iz abrahamovske tradicije. Naša verska učenja in duhovna izkušnja zahtevajo, da se združujemo samo z dobrim. Srebrenica je z nami vsakodnevno, vendar ne z željo po maščevanju ali iz sovraštva. Za nas je spomin, molitev za mir in pravičnost. Samo v svetu, v katerem prevladujeta mir in pravičnost za vse, se lahko izognemo ponavljanju napak iz preteklosti in genocidom.